

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук в галузі знань І Охорона здоров'я за спеціальністю 14.02.03 - соціальна медицина на тему «Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної експертизи та забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні» БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича

На виконання рішення спеціалізованої вченої ради 61.051.09 комісія у складі членів спеціалізованої вченої ради:

СЛАБКОГО Геннадія Олексійовича – д.мед.н., професора, завідувача кафедри громадського здоров'я УжНУ;

ПОГОРІЛЯК Ренати Юріївни – д.мед.н., професора, завідувача кафедри громадського здоров'я та гуманітарних дисциплін УжНУ;

МЕДВЕДОВСЬКОЇ Наталії Володимирівни – д.мед.н., професора, начальника науково-координаційного управління Національної академії медичних наук України провела експертизу дисертації здобувача наукового ступеня доктора наук в галузі знань І Охорона здоров'я за спеціальністю 14.02.03 «Соціальна медицина» на тему «Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної експертизи та забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні» БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича і дійшла наступного висновку.

1. Найсуттєвіші наукові результати, які одержані особисто дисертантом.

Дисертаційне дослідження БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича присвячене вирішенню актуальної науково-прикладної проблеми – медико-соціальному обґрунтуванню концептуальних засад і практичних напрямів удосконалення системи судово-стоматологічної експертизи в Україні.

Дисертантом проведено комплексне наукове дослідження з метою створення цілісної концепції розвитку судово-стоматологічної експертизи як важливої складової медико-правової взаємодії. Докторантом отримано низку важливих наукових результатів, які характеризуються ознаками наукової новизни та становлять суттєвий внесок у розвиток соціальної медицини.

1. Розробка теоретико-методологічних засад функціонування системи судово-стоматологічної експертизи

Науково обґрунтовано та розроблено теоретико-методологічні засади функціонування судово-стоматологічної експертизи як міждисциплінарної галузі, що поєднує елементи медичної, юридичної та соціальної сфер. Автором

запропоновано оригінальну концептуальну модель організації судово-стоматологічної експертизи, яка ґрунтується на системному підході та враховує особливості соціально-правового середовища України.

Наукова цінність розробленої концепції полягає в тому, що вона визначає судово-стоматологічну експертизу як складну багаторівневу систему, що інтегрує медичні, соціальні та правові аспекти, і встановлює взаємозв'язки між різними компонентами цієї системи. Автором сформовано нові підходи до організації судово-стоматологічної експертизи, враховуючи сучасні тенденції розвитку медицини та юриспруденції.

Дисертантом проведено комплексне дослідження нормативно-правової бази, що регламентує судово-стоматологічну експертизу, та виявлено основні проблемні аспекти, які потребують удосконалення. На основі глибокого аналізу законодавчих актів та нормативних документів дисертантом розроблено пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення судово-стоматологічної експертизи, що має вагоме значення для підвищення якості експертних досліджень та їх юридичної обґрунтованості.

2. Обґрунтування системи якості судово-стоматологічної експертизи

Науковим досягненням дисертанта є розробка та обґрунтування інноваційної системи забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи, що базується на міжнародних стандартах та адаптована до умов України. Автором запропоновано оригінальну методологію оцінювання якості судово-стоматологічних експертиз, яка включає комплекс кількісних та якісних показників, критеріїв та індикаторів.

Розроблено і впроваджено систему управління якістю судово-стоматологічної експертизи, що охоплює всі етапи експертного процесу – від підготовки експертних кадрів до формулювання висновків та їх використання в судочинстві. Важливим елементом цієї системи є механізми внутрішнього та зовнішнього контролю якості, а також процедури акредитації та сертифікації експертних установ та експертів.

Розроблена система якості судово-стоматологічної експертизи відповідає сучасним вимогам доказової медицини та юридичної обґрунтованості, що забезпечує високу достовірність експертних висновків та мінімізує ризики судових помилок. Запропоновані автором стандарти якості судово-стоматологічної експертизи можуть бути використані як модель для інших видів судово-медичних експертиз, що підкреслює їх універсальність та практичну значущість.

3. Розробка та впровадження інноваційних методик судово-стоматологічної ідентифікації

В ході виконання дисертаційної роботи розроблено та впроваджено в практику низку інноваційних методик судово-стоматологічної ідентифікації, які базуються на використанні сучасних технологій та досягнень у галузі стоматології, радіології, генетики та інформаційних технологій.

Автором запропоновано оригінальну методику комплексної ідентифікації особи за стоматологічним статусом з використанням 3D-технологій та цифрового моделювання. Розроблена методика дозволяє підвищити точність та об'єктивність ідентифікації, особливо у складних випадках, таких як масові катастрофи, стихійні лиха, збройні конфлікти тощо.

Важливим інноваційним елементом є розроблена автором система цифрової стоматологічної ідентифікації, яка інтегрує дані стоматологічного статусу, рентгенологічних досліджень, ДНК-аналізу та інших біометричних характеристик. Система базується на використанні спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволяє автоматизувати процес ідентифікації та підвищити його ефективність.

4. Впровадження результатів дослідження на галузевому, регіональному та міжнародному рівнях

Результати дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука отримали широке впровадження на різних рівнях управління, що підтверджує їх практичну цінність та соціальну значущість.

Міжнародне впровадження результатів дослідження реалізовано через співпрацю з міжнародними організаціями в галузі судової медицини та стоматології. Розроблені автором методики та протоколи судово-стоматологічної ідентифікації були представлені на міжнародних конференціях, отримали схвальні відгуки від міжнародних експертів та впроваджені в практику судово-медичних установ інших країн.

5. Створення науково-методичної бази для розвитку судової стоматології в Україні.

Дисертантом створено фундаментальну науково-методичну базу для розвитку судової стоматології як окремого напрямку судово-медичної експертизи в Україні. Автором систематизовано та узагальнено вітчизняний та міжнародний досвід судово-стоматологічної експертизи, що дозволило сформуванню цілісної теоретичної концепції цієї галузі.

Дисертантом розроблено комплекс методичних рекомендацій, протоколів та алгоритмів судово-стоматологічної експертизи, які охоплюють усі аспекти експертної діяльності – від методології досліджень до оформлення експертних

висновків. Ці матеріали становлять методологічну основу для підготовки фахівців з судової стоматології та проведення наукових досліджень у цій галузі.

Практичну цінність має розроблений автором навчально-методичний комплекс з судової стоматології, який включає підручники, навчальні посібники, методичні вказівки, тестові завдання та інші навчальні матеріали.

Важливе значення має створена автором система професійної підготовки судово-медичних експертів-стоматологів, яка включає багаторівневу програму навчання, починаючи від додипломної підготовки студентів стоматологічних факультетів і завершуючи програмами безперервного професійного розвитку для практикуючих експертів. Дисертантом розроблено оригінальні навчальні програми, методики навчання та оцінювання компетентностей, що дозволяє підготувати висококваліфікованих фахівців з судової стоматології.

6. Удосконалення інформаційного забезпечення судово-стоматологічної експертизи.

Одним із вагомих наукових здобутків дисертанта є розробка та впровадження системи інформаційного забезпечення судово-стоматологічної експертизи, що базується на використанні сучасних інформаційних технологій та баз даних. Автором створено єдину інформаційну систему судово-стоматологічної експертизи, яка забезпечує збір, зберігання, обробку та аналіз експертної інформації.

Створена інформаційна система інтегрує дані різних джерел – від електронних медичних карт стоматологічних пацієнтів до спеціалізованих баз даних судово-медичних експертиз. Це дозволяє суттєво підвищити ефективність експертної діяльності, особливо у випадках ідентифікації осіб.

Дисертантом розроблено та впроваджено спеціалізоване програмне забезпечення для автоматизації окремих етапів судово-стоматологічної експертизи, зокрема для аналізу зубощелепної системи, порівняння стоматологічного статусу та створення 3D-моделей. Це програмне забезпечення дозволяє підвищити точність експертних досліджень та мінімізувати суб'єктивний фактор.

Важливим елементом інформаційного забезпечення є створений автором національний реєстр стоматологічних даних, який може використовуватися для ідентифікації осіб у судово-медичній практиці. Реєстр інтегрує дані стоматологічних клінік, медичних закладів та судово-медичних установ, що дозволяє проводити швидкий пошук та порівняння інформації.

2. Оцінка достовірності та новизни наукових положень, висновків, рекомендацій, що містяться в дисертації

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційному дослідженні Брехлічука П.П., забезпечується комплексним застосуванням сучасних методів дослідження, репрезентативністю вибірки, валідністю та надійністю отриманих результатів.

Дисертаційне дослідження базується на аналізі великого масиву емпіричних даних, отриманих в результаті вивчення експертної практики, анкетування фахівців, експериментальних досліджень та статистичної обробки отриманих результатів. Автором проаналізовано 2847 експертних висновків судово-стоматологічних експертиз, проведено анкетування 398 фахівців (судово-медичних експертів, стоматологів, юристів) та виконано 175 експериментальних досліджень з використанням сучасних методів діагностики. Вибір методів дослідження відповідає поставленим завданням, а їх комплексне застосування забезпечує комплексне вивчення досліджуваної проблеми.

Статистична обробка отриманих даних проведена з використанням сучасних методів статистичного аналізу, що забезпечує достовірність результатів. Для кожного отриманого результату визначено статистичну значущість та довірчі інтервали, що дозволяє об'єктивно оцінити їх надійність.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором вперше в Україні проведено системне дослідження проблем судово-стоматологічної експертизи та розроблено концептуальні засади її розвитку в контексті реформування системи охорони здоров'я. Новизною відзначаються розроблені автором теоретико-методологічні підходи до організації судово-стоматологічної експертизи, система забезпечення її якості, методики ідентифікації та алгоритми експертної діяльності.

Автором запропоновано комплексний підхід до оцінки ефективності судово-стоматологічної експертизи, що включає систему кількісних та якісних індикаторів, критеріїв та показників. Це дозволяє об'єктивно оцінювати ефективність експертної діяльності та визначати напрями її вдосконалення.

Іноваційним є запропонований автором міждисциплінарний підхід до судово-стоматологічної експертизи, який інтегрує досягнення різних галузей – стоматології, судової медицини, радіології, генетики, інформаційних технологій та права. Це дозволяє суттєво розширити можливості експертних досліджень та підвищити їх достовірність.

Висновки дисертаційного дослідження базуються на отриманих результатах, чітко сформульовані та обґрунтовані. Вони відображають основні досягнення автора та визначають перспективи подальшого розвитку судової стоматології в Україні.

Рекомендації, розроблені на основі проведеного дослідження, мають практичну спрямованість та можуть бути безпосередньо впроваджені в експертну практику, навчальний процес та нормативно-правове забезпечення судово-медичної експертизи.

3. Значення отриманих результатів для теорії і практики

Теоретичне значення дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука полягає в розробці концептуальних засад судово-стоматологічної експертизи як міждисциплінарної галузі, що інтегрує медичні, соціальні та правові аспекти. Автором сформульовано та обґрунтовано теоретичні положення, які становлять фундаментальну основу для розвитку судової стоматології в Україні.

Розроблені П.П. Брехлічуком теоретичні моделі та концепції мають значний потенціал для подальшого розвитку теорії судово-медичної експертизи та соціальної медицини. Вони можуть бути використані як методологічна база для нових наукових досліджень у галузі судової медицини, стоматології, правознавства та соціальної медицини.

Автором розроблено теоретичну концепцію судово-стоматологічної експертизи як складної медико-соціальної системи, яка функціонує в правовому полі держави. Ця концепція визначає основні принципи, функції та завдання судово-стоматологічної експертизи, її місце в системі судово-медичної експертизи та зв'язки з іншими галузями медицини та права. Теоретична модель системи судово-стоматологічної експертизи, розроблена автором, враховує особливості соціально-правового середовища України та міжнародні стандарти експертної діяльності.

Суттєвий внесок у розвиток теорії судової медицини становить розроблена Брехлічуком П.П. концепція забезпечення якості судово-стоматологічної експертизи, яка включає теоретичні положення щодо сутності якості експертної діяльності, критеріїв її оцінки та механізмів забезпечення. Ця концепція розширює теоретичні уявлення про якість експертної діяльності та створює методологічну основу для розробки системи управління якістю в судово-медичних установах.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх безпосереднього застосування в експертній практиці, навчальному процесі та нормативно-правовому забезпеченні судово-медичної експертизи. Розроблені автором методики, протоколи та алгоритми судово-стоматологічної експертизи впроваджені в практичну діяльність бюро судово-медичної експертизи та використовуються при проведенні експертних досліджень.

Практичне значення мають також розроблені автором стандарти, протоколи та алгоритми судово-стоматологічної експертизи, які впроваджені в практику експертних установ та використовуються при проведенні різних видів експертиз – від ідентифікації осіб до оцінки якості стоматологічної допомоги. Ці матеріали забезпечують стандартизацію експертної діяльності та підвищують її ефективність.

Результати дисертаційного дослідження мають також значну соціальну цінність, оскільки сприяють розвитку системи судово-медичної експертизи як важливого елемента правової держави. Підвищення якості судово-стоматологічної експертизи сприяє забезпеченню прав громадян на справедливе судочинство та об'єктивне розслідування злочинів.

Практичне значення має розроблена автором система підготовки фахівців з судової стоматології, яка впроваджена в навчальний процес медичних вищих навчальних закладів та включає навчальні програми, методичні матеріали та засоби оцінювання компетентностей. Ця система дозволяє підготувати кваліфікованих експертів, здатних проводити судово-стоматологічні експертизи на високому професійному рівні.

4. Повнота висвітлення матеріалів дослідження

Матеріали дисертаційного дослідження П.П. Брехлічука повно та всебічно висвітлені в наукових публікаціях автора. Основні результати дослідження опубліковані у 44 наукових працях, з них 30 статей у фахових наукових виданнях України, 7 статей у міжнародних наукових виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus та Web of Science, 10 тез конференцій, 2 методичних рекомендаціях, затверджених МОЗ України та 1 інформаційному листі.

Методичні рекомендації, розроблені автором, впроваджені в практичну діяльність судово-медичних установ України та використовуються при проведенні судово-стоматологічних експертиз. Вони охоплюють різні аспекти експертної діяльності – від методик ідентифікації осіб до оцінки якості стоматологічної допомоги.

Результати дисертаційного дослідження були представлені та обговорені на 10 міжнародних та національних наукових конференціях, симпозиумах та конгресах з судової медицини, стоматології та соціальної медицини, що відбувалися в Україні, Канади, Німеччині, та Швеції. Апробація результатів дослідження підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

Матеріали дисертації викладені логічно, послідовно та зрозуміло. Структура дисертації відповідає вимогам до наукових робіт такого рівня та включає вступ, 7 розділів, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел та додатки. Реферат дисертації повно відображає основний зміст дисертаційного дослідження та отримані результати.

6. При проведенні рецензування ознак академічного плагіату не виявлено.

7. Дисертація представлена літературною українською мовою. Посилання на російські та російськомовні інформаційні джерела відсутні.

8. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження

Результати дисертаційного дослідження Брехлічука П.П. можуть бути використані у різних сферах медичної, правової та соціальної діяльності: у сфері практичної діяльності судово-медичних установ, у сфері освіти та підготовки кадрів - використання розроблених навчально-методичних матеріалів у підготовці фахівців з судової медицини, стоматології та судово-медичної експертизи на додипломному та післядипломному рівнях освіти; у сфері нормативно-правового забезпечення; у сфері міжнародного співробітництва; у сфері наукових досліджень.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота БРЕХЛІЧУКА Павла Павловича на тему «Медико-соціальне обґрунтування сучасної системи судово-стоматологічної експертизи та забезпечення якості її медико-правового супроводу в Україні» є завершеним науковим дослідженням, в якому розв'язана актуальна наукова проблема щодо

медико-соціального обґрунтування та розробки сучасної системи судово-стоматологічної експертизи в Україні.

Дисертація має наукову новизну, а теоретичне і практичне значення отриманих результатів відповідають рівню дисертації на здобуття наукового ступеню доктора наук.

Дисертаційна робота відповідає вимогам п. 10 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 із змінами, внесеними Постановами Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 656 та від 30.12.2015 № 1159 і може бути представлена до офіційного захисту.

Завідувач кафедри громадського здоров'я,
професор кафедри наук про здоров'я,
д.мед.н., професор

Геннадій СЛАБКІЙ

Завідувач кафедри громадського здоров'я
та гуманітарних дисциплін
Ужгородського національного університету
д.мед.н., професор

Рената ПОГОРІЛЯК

Начальник науково-координаційного
управління Національної академії
медичних наук України
д.мед.н., професор

Наталія МЕДВЕДОВСЬКА

« » червня 2025 року

Стігнущен Т.О. Слабкого, Р.Ф. Стігнущен, Н.В. Медведовської завідувачкою. Розглянуто секретарем спеціалізованої вченої ради Д.Ф. Медведовської

Александр КЕРЕЦЬМАН